

Капетан Едуард Дајч

ПИРАТСКА ТРИЛОГИЈА

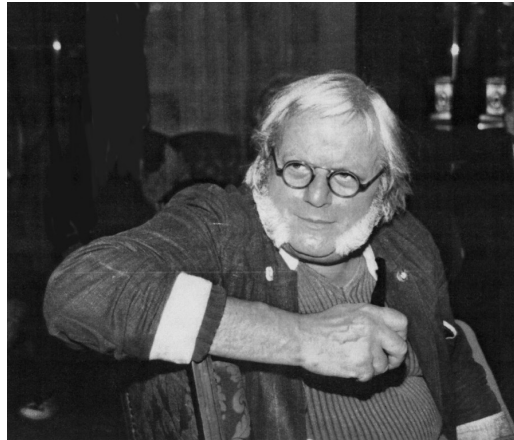
(КАПЕТАН ЕДУАРД ТИЧ,
КАПЕТАН ЕДУАРД ИНГЛАНД
и КАПЕТАН ТОМАС ЕНСТИС)

Историјска илустрација
савремених копнених збивања

*Посвећено капетану Чарлс Џонсону,
капетану Фредерик Меријеју и Роберту Луис Стивенсону*

Напомена:

Пиратске драме су писане су на основу документарног материјала из књиже кај. Чарлс Џонсона “Опшња историја пирата” (Лондон 1724) која се код нас појавила под погрешним насловом “Гусарска хроника” (Београд 1999. у преводу Срђана Вујице). Опшња гусари (на енгл. приватнири) љачкају, са краљевским овлашћењем (писмом), само нејријашељске бродове у поку раја, док пирати, по сојсвеном нахођењу љачкају све и сјално. Корисне су биле и књиже: “У царсјву гусара”, Мике Пејровића Аласа, “Гусарски дневник” Карл Фриша, “Пирати” Едуард Л. Смија, “Књижа о седам мора” Пијера Фројхена, и множе друже укључујући “Живот Френсиса Дрејка” А. Е. В. Масона (Лондон 1941). Из леје књижевности на писца су пресудно ушциале две књиже “Аваншуре поморског кадетја Цек Изија” од кај. Фредерик Мериоја и “Осврво са благом” Роберт Луис Стивенсона. Свима се, од срца, захваљујем.

Др ЕДУАРД А. ДАЈЧ (1948 –), лекар (спец. анест. и реан.), историчар (природних) наука, драмски писац, рођен је у Београду у коме је и све школе завршио.

Драме: *Ијисийила*, *Седморица (војсковођа) против Тебе*, *Анџиџона на Колхиди*, *Плава књиџа о срјском џиџању* (са др Владаном Ђорђевићем), *Бела књиџа о срјском џиџању* (такође са Владаном), *Посџанак конџиненаџа и океана*, *Тројанска џирилоџија*, *Црвена књиџа о срјском џиџању или Проџадање и васкрс срјских либерала*.

Сатирске игре: *Сонесџиана*, *Белерофонџ...*

Епопеје: *Херојски хексабиблон* (8.500 стихова), *Херојски додекабиблон* (7.500 стихова)...

Преводи и реконструкције: Хомерова *Одисеја* (12.500 стихова), Еврипидова *Ијисийила* (1.800 стихова), Казантзакисова веџбанка...

Историја науке: *Еразисџраџ са Самоса – анџички Харвеј*, *Алкмеон из Кроџона – оџац научне медицине...*

Роман: *Грађанска џирилоџија*.

Капетан Едуард ДАЈЧ

КАПЕТАН ЕДУАРД ТИЧ – “ЦРНОБРАДИ”
прва драма “Пиратске трилогије” у три чина

ЛИЦА:

ЕДУАРД ТИЧ – “Црнобради” одн. ГУВЕРНЕР ЈАМАЈКЕ (40 год), игра их исти глумац

ГУВЕРНЕР СЕВЕРНЕ КАРОЛИНЕ одн. ГУВЕРНЕР ВИРѢИНИЈЕ (50 год) игра их исти глумац

АЛИСА ХЕНДС одн. ИЗРАЕЛ ХЕНДС (16 год) игра их иста глумица

ПОРУЧНИК МАЈНАРД (30 год)

ПРВИ ХОР: девет младих презвитеријанки
Хорег им је веома налик Алиси Хендс (али их играју две глумице)

ДРУГИ ХОР: девет младих пират(кињ)а
Хорег им је веома налик Израел Хендсу (али са риђом брадом), (али их играју два глумца)

Напомена:

исте глумице одн. хористкиње – плесачице играју и презвитеријанке и пират(кињ)е

иста глумица игра и Алису и Израел Хендса

Сцена: Гувернерска палата (увек иста у сва три чина): колонијални стил с почетка 18. века. све је светло и ведро. У позадини клавсен који се повремено чује.

ПРВИ ЧИН
СЕВЕРНА КАРОЛИНА

ЛИЦА:

КАПЕТАН ЕДУАРД ТИЧ (40 год), моћна, маркантна појава, оличење мужевне храбрости и снаге, огромне црне браде уплетене у кике. стално пуши цепелин–томпусе. Говори, наравно, громогласно (и псује).

ГУВЕРНЕР СЕВЕРНЕ КАРОЛИНЕ (40 год.), шармантан пиквиковац уњкаво–отменог гласа, у свечаној униформи са декорацијама, стално пуши танку глинену лулу.

АЛИСА ХЕНДС (16 год.), витка, риђокоса, лепих облина (14. жена Црнобрадог).

ХОР: Девет младих презвитеријанки, у црно обучених, до грла закопчаних, са малим, чипкастим, богомоњачким капицама (када, у другом чину, скину хаљине постају пираткиње у црвено–зелено–жутим трикоима и црним пиратским панталонама са високим чизмама. Мале капице замене пиратским марамама и шеширима са нојевим перјем).

Хорег, “близнакиња” Алисе Хендс, понекад замени место са Алисом.

Пиратска завеса¹ се диже

Сцена: Гувернерска њалаџа у Бајџ–џауну (Северна Каролина)

ГУВЕРНЕР: Окупили смо се, да у овом свечаном тренутку, одамо почаст највећем сину Северне Каролине, великом добротвору и председнику нашег крикет тима, који је шампион америчких колонија, играо је савршено у финалу, зар не господине Тич?

ЕДУАРД ТИЧ: Савршено, него шта! Само, могу ли вас замолити господине гувернеру да ми се обраћате са “Еди” ако вам тако не смета?

ГУВЕРНЕР: Задовољство ми је, господине Тич да вас зovem “Еди”, задовољство и част. а ја вас, са своје стране молим да ме зовете “Тони”.

---

1 Пиратска завеса је огромни “џоли роџер”, пиратска застава од црне свиле на којој је, чешће, персонификација смрти, бели скелет, а ређе лобања са укрштеним костима (сваки је пират имао своју, препознатљиву, заставу. Црнобради је поред скелета имао и белу, сабласну, фигуру човека који у руци држи пламтећи мач - знак покошења смрти.

ЕДУАРД ТИЧ: Част и задовољство су моји господине гувернеру, пардон господине Ентони Идн...

ГУВЕРНЕР: *(Лажно љубавно, улаживачки)*
Па забога, Еди, рекао сам вам да ме зовете “Тони”, а не “господин гувернер” или “господин Идн”. Моју госпођу ћете, наравно, ословљавати са “госпођа Ентони Идн” али мене нипошто. Запамтите Еди, од сада ја сам за вас само “Тони” и и никако друкчије!

ЕДУАРД ТИЧ: Тешко ми је да се навикнем на то... Еди.

ГУВЕРНЕР: Ето, видите, сад иде лакше. Добро, решили смо то значајно питање а сада оно друго, пријатније... Окупили смо се овде и због још једног разлога – да будемо сведоци Едијевог венчања... Ех, то сад не иде, дакле, венчања капетана Едуарда Тича са госпођицом, госпођицом...

АЛИСА *(Уз наклон)*

ХЕНДС: Госпођица Алиса Хендс, капетан Израел Хендс² је мој стриц.

ГУВЕРНЕР: Почаствован сам, госпођице Хендс. А сада ћете не само добити мужа већ и новог стрица, пошто ће вас стриц Ентони Идн, гувернер овдашњи, то јест ја, венчати за свог побратима, ма каквог побратима, већ брата, господина Едуарда Тича и ви ћете тако постати моја синовица а не само госпођа Едуард Тич и сви ћемо бити једна срећна породица...

Хор презвијеријанки скаче од радости и ајлаудира: Ми смо срећна породица, ми смо срећна породица!!

ГУВЕРНЕР: *(Свечаним гласом, чим се узбуђење сјинило)*
Нека приступе млада и младожења!

Едуард Тич и Алиса Хендс прилазе гувернеру. Младу води стриц Израел Хендс (који мало ћопа ње се пошљава шљаком од абонеса са златном дршком) а младожења иде, руку под руку, са госпођом Идн, гувернеровом суругом.

ГУВЕРНЕР: Браво, браво, много сте грациозни и лепо изгледате... Дакле, где стадосмо, да, по овлашћењу његовог величанства краља Џорџа, овдашњи гувернер, то јест ја, венчаћу ово двоје богобојажљивих хришћана...

2 Израел Хендс, вођа палубе код Црнобрадог, се, као што ћемо ускоро видети, спасао вешала, отишао у Лондон, а, после неког времена, за Бристол, где се укрцао на “Хиспаниолу”. Његове даље авантуре је описао Роберт Луис Стивенсон у књизи “Острво са благом”.

Хор њезвијџеријанки цичи и виче: Алелуја, алелуја, кирис елејсон!

ГУВЕРНЕР: Ама не сада, препелице моје, него чим обавим свету тајну венчања. Знате, то је оно што претходи светом, свадбеном ручку на коме ћемо јести плаве препелице и понеко пекари–прасе... Имате ли златно прстење и ланце којим ћемо вас оковати док вас смрт не растави. Прстење остаје вама а ланац мени, то знате, зар не?

ЕДУАРД ТИЧ: Знамо, ваша висости, пардон, брате Тони, познајемо и поштујемо обичаје Северне Каролине. Све је спремно.

ГУВЕРНЕР: Баш лепо, брате Еди, баш лепо. Ја сам “висост” само када високо вешам пирате и друмске разбојнике али за вас сам стриц Тони, ако се не варам... Дакле, ставите прстење, увежите их тим ланцем, који тако весело звецка, а ја ћу вас онда прогласити за мужа и жену...

Хијро сјаваљају њрсијење док их хор, весело њлешући, везује ланцима.

ГУВЕРНЕР: Станите за час! Морам да запитам, форме ради, да ли неко од присутних има било какву примедбу на овај брак, да ли зна штогод што би била сметња ил’ слично?

Гувернер ѓледа сџроѓо све њрисујне, сџрељајући их ѓоғледом. Исџо ѓо чини и Едуард Тич, сџрашно колуџајући очима.

ГУВЕРНЕР: Нема нико, кол’ко видим, а и не бих му саветовао, зар не брате Еди.

Едуард Тич само климну ѓлавом.

ГУВЕРНЕР: Пошто нема сметњи да запитам прво брата Едија одн. капетана Едуарда Тича да ли узима за жену овде присутну госпођицу Алису Хендс?

ЕДУАРД ТИЧ: Да, брате Тони, одн. ваша висости.

ГУВЕРНЕР: Исто питање за госпођицу Алису Хендс?

АЛИСА

ХЕНДС: Да, ваша висости.

ГУВЕРНЕР: Онда вас проглашавам за мужа и жену, можете пољубити младу.

Едуард Тич нежно ѓуби Алису док хор скаче и цичи од радосџи, са ѓонеким “алелуја”.

ГУВЕРНЕР: Ово, дакле, обависмо а сада нас чека тежи и одговорнији део: свадбени ручак!

Хор ѓек сада скаче и цичи од радосџи.

ГУВЕРНЕР: Даме и господа, извол'те у трпезарију; у хол, па друга врата лево, нипошто десно, тамо су тоалети са енглеским воденим клозетима, први на америчком континенту. Они ће нам бити веома корисни после ручка.

*Хор њезвијеријанки њоскакујући њредводи њворку која одлази са сцене:
Идемо на ручак, идемо на ручак!!*

* * *

Сцена се изјразила, осјали су само ѓвернер и кайејан Тич.

ГУВЕРНЕР: Знаш шта, Еди. Саветујем ти да се неко време примириш јер сам научио да онај развратник, гувернер Вирџиније, припрема ратни поход на тебе да би те обесио и отео ти благо. Поход предводи онај његов љубавник поручник Мајнард.

ЕДУАРД ТИЧ: *(Гневно)*
Она напирлитана педерчина шаље своје дупе да ме опљачка и обеси! Не плашим се ја тих педерчина, фуј!

ГУВЕРНЕР: Опасна је, Еди, та педерска братија, немој их потцењивати. Опаснији су они од нас, ђутљиве браће, слободних зидара јер су везе између њих јаче. Свашта су ти напаковали, раздражили масу и сада долазе по своје...

ЕДУАРД ТИЧ: Добиће они своје, показаћу ја њима ко је Црнобради.

ГУВЕРНЕР: Мани се јуначења, Еди, кажем ти опасни су ти педерски дрипци. Остани овде са мном у палати, поставићу "мртве страже", појачаћу гарнизон добровољцима које ћеш ти платити и који ће ти бити захвални до смрти, пошто откако су Феничани открили новац захвалност се испољава само на један начин.

ЕДУАРД ТИЧ: Добро, Тони, послушаћу твој савет, биће тако како кажеш.

Пирајска завеса ѡада

ДРУГИ ЧИН
ВИРЦИНИЈА

ЛИЦА:

ГУВЕРНЕР ВИРЦИНИЈЕ (исти глумац као претходни гувернер)

ИЗРАЕЛ ХЕНДС (иста глумица као Алиса Хендс, са риђом брадом).

ПОРУЧНИК МАЈНАРД

ХОР: Девет младих пираткиња (види опис из I чина)

ХОРЕГ, “близанац” Израел Хендса

Сцена: Гувернерска палата у Вилијамсбургу (Вирцинија)

Неми рад хора: *к’о ѓламочко муџаво коло; џирајкиње џрујкају џравећи сџашне ѓримасе.*

ГУВЕРНЕР: Окупили смо се овде, да у овом свечаном тренутку осудимо највећег зликовца Вирциније и будемо сведоци његовог венчавања са краљевским ужетом. Но, пошто никуда не журимо, јер сам веома касно ручао, а узимајући у обзир да је ово историјски тренутак пошто овакви зликовци ретко долијају... Добро, да почнемо... Пошто је господин капетан Израел Хендс много допринео у својству заштићеног сведока, хватању и формирању оптужнице овог злогласног и крволочног пирата који сада ћути и не јавља се да је жив, миголећи се к’о црв у празној боци рума... Ћути, па наравно да ћути пошто је мртав и тако избегао краљевској правди заједно са седам својих другара али срећом има овде још довољно вратова за вешање...

ГУВЕРНЕР: *(Загледан у даљину џоказујући кажиџрџиом броји и мрмља)* Тринаест, четрнаест, петнаест... Шта нема више, само петнаесторицу да бесим, но, ипак, и то није лоше за добар апетит пред вечерњу гозбу... Нема бољег аперитива од лепог вешања! Где смо стали? Ох, да, приступите господине Хендс, закуните се на Библију и започните.

ИЗРАЕЛ Х.: *(Присџуји и џромрља неџиџо налик на заклейџву, а џоџиом џоче ѓовориџи звонким, девојачким (а како иначе) ѓласом)*

Име ми је Израел Хендс, родом сам из Бристола, баш као и оптужени, и истовремено смо се отиснули на море, ал’ не из Бристола, већ из Јамајке, где смо отишли пре овог последњег рата са Французима. Када је избио рат пловили смо као приватери (гусари) под командом капетана Бен-

цамин Хорниголда. Иако смо се истицали храброшћу, никада нисмо били нити унапређени, нити награђивани све док нисмо почели да ратујемо са жабарима. Да ли сам превише опширан, ваше господство?

ГУВЕРНЕР: Не, нипошто немојте скраћивати ваше суђење, рекох нисам још гладан, а и вешала нису подигнута, и то не као у Западној Индији “кука у палми” већ права енглеска од добре храстовине која умилно шкрипе и при најмањем поветарцу док се весели обешањак клати и суши к’о харинга под угодним виржинијанским сунцем...

ИЗРАЕЛ Х.: Наше јунаштво је, дакле, запажено тек када је мирис барута и сумпора преовладао онај слани морски и када је од прамца до крме било више крви него у јеврејској касапници у Маракешу – они, ваше господство, цеде крв да би месо било кошер...

ГУВЕРНЕР: Поштедите ме религиозног подучавања – мене ни ово наше не занима а камоли... наставите, господине Хендс.

ИЗРАЕЛ Х.: Захваљујем вашем господству. Наша је срчаност, дакле, примећена и премештени смо на, у том првом окршају, заробљену шалупу, “Еди, пардон оптужени, као капетан, а Изи, као вођа палубе” – то су биле тачне речи капетан Хорниголда, са којим смо пловили док се он није предао капетану Роџерсу кад је овај постављен за гувернера у Провиденсу сходно краљевском прогласу о амнестији...

ГУВЕРНЕР: А што и ви нисте искористили краљевско помиловање?

ИЗРАЕЛ Х.: Ваше господство зна да је у свету, а посебно у пиратству, најважнији тајминг – права процена тренутка који је најповољнији за предају и покајање у току трајања краљевског помиловања, а тај тренутак нагло настаје, неподвижно траје, и нагло престаје. Ако се предате пре и после помиловања шансе да не омастите уже су мање од оних да вам метеорит падне на лобању, ако то учините у току помиловања добићете могућност да будете поштени поданик његовог величанства краља Џорџа, Бог да га поживи! Међутим, ако то учините у самом почетку периода помиловања бићете жив и поштен ал’ и сиромах, или бар не довољно богат за живот кантри-дентлмена, гувернера и председника локалног крикет и тениског клуба. Ако то учините пред сам крај шанса да успете у животу је већа ал’ је већа и могућност да пар часова закасните и да омастите уже...

- ГУВЕРНЕР: Разјасните нам ова два последња става мало подробније, молим вас!
- ИЗРАЕЛ Х.: У току помиловања због пометње на мору и копну најбоље су прилике за пљачку – то је најплоднији период за вредне пирате који су спремни за ризик. Зато и велим, тајминг је најважнији...
- ГУВЕРНЕР: Задовољан сам одговором, господине Хендс – ви сте имали прави тајминг! Наставите само!
- ИЗРАЕЛ Х.: И капетан Хорниголд је имао прави тајминг – он је сада гувернер Барбадоса пошто се довољно напљачкао пре помиловања па је само на то чекао. Ја и капетан Тич смо тек почели са радом и није нам падало на памет да се предамо... На нашу шалупу из Кајене поставио је капетан 40 топова и назвао је “Освета краљице Ане”. Неколико дана касније, код острва Свети Винсент заробили смо велики брод по имену “Греит Елен” заповедника Кристијана Тејлора, узели смо све што нам се допало, посаду искрцали на поменуто острво, а брод запалили... Испловисмо у последњи час јер се нагло појавио ратни брод његовог величанства “Скорбро” са 30 топова, дакле мање од нас, што је и определило његовог капетана да после неколико часова борбе на даљини, настави исту на још већој даљини – повукао се и отишао на Барбадос а ми отпловисмо ка Шпанској Америци...
- ГУВЕРНЕР: И тамо сте срели мог бившег пријатеља мајора Боњета – боже мој како плантажерски официр који појма нема о мору да се отисне на море као пират?
- ИЗРАЕЛ Х.: Управо из тог разлога смо се убрзо растали од њега, на обалама Хондураса заробили смо шалупу “Едвенчерер” капетана Дејвида Хериота, који се предаше чим смо подигли “Цоли Роџера”...
- ГУВЕРНЕР: Довољно је, дакле, само истаћи црну свилени заставу те да се противник преда?
- ИЗРАЕЛ Х.: Углавном. Добро знају да ће сваки њихов отпор бити сурово кажњен ал’ добровољна предаја награђена – нешто слично краљевском помиловању...
- ГУВЕРНЕР: Наставите, господине Хендс, ово постаје све занимљивије.
- ИЗРАЕЛ Х.: Дејвида Хериота, капетана “Едвенчерера” са Јамајке пребацисмо на нашу “Освету краљице Ане”, а ја пређох на “Едвенчерер”, и тако са два брода запловисмо даље и запленисмо успут још једно десетак бродова, а тада ка-

петан Тич одлучи да се преда, према одредбама новог прогласа његовог величанства, и то гувернеру Северне Каролине г. Чарлс Идну. Плен који смо отели од Енглеза суд у Бат–тауну прогласи да је отет од Шпанаца што доказује да су и гувернери само људи...

ГУВЕРНЕР: Г. Идн је, заиста, само човек али не и гувернер. Опишите ми однос капетана Тича и гувернера Идна.

ИЗРАЕЛ Х.: Могао би се, ваша висости, описати као веома пријатељски и срдчан. Не само да су се међусобно често посећивали већ је гувернер Идн и венчао капетана Тича са једном младом девојком од 16 година, иако је капетан већ имао 13 жена...

ГУВЕРНЕР: Охохо, ова му је, данас, била 14–а – прави харем!

ИЗРАЕЛ Х.: После прве ноћи са својом младом, капетан јој је наредио да се, док он доручкује, подаје шесторици његових најбољих другара – то му је, говорио је, веома подиже апетит!...

Мук у сали.

ИЗРАЕЛ Х.: Јуна 1718, опет испловисмо, сада према Бермудима, успут смо срели два–три енглеска брода од којих смо узели само лекове, храну, залихе и друге неопходне ствари да се подмире трошкови, и два француска брода, један натоварен шећером и какаом, а други празан, на путу за Мартиник. Жабаре са оног пуног пребацисмо на празан, а ми са пленом вратисмо се у Северну Каролину где смо поделили плен са гувернером Идном.

ГУВЕРНЕР: Како је то изведено? Опишите детаљно!

ИЗРАЕЛ Х.: Гувернер г. Идн је добио 60 великих бачви шећера, његов секретар, г. Најт, главни порезник, добио је 20 бачви а остатак смо ми поделили међу собом... А онда је капетану досадило да плови, усидрио се у реци и трговао са шалупама које су туда пролазиле – некад правично, кад је добре воље а некада би узимао све што му се допада знајући да немају коме да се жале... Често се на копну забављао са плантажерима и лумповао данима и ноћима. То је већ превршило сваку меру и тада су послали делегацију вама у Вирџинији. Остало знате.

ГУВЕРНЕР: Нека, нека, волим да вас слушам, наставите!

ИЗРАЕЛ Х.: Послали сте два велика ратна брода под командом поручника Мајнарда који су нас пронашли после доста лутања рукавцима и битка је почела. Због близине мало је вајде

било од топова, већ су се користили углавном пиштољи. Поручник Мајнард је имао лукав план: само је неколицину људи оставио на палуби, док је највећи део сакрио у потпалубље да сачекују пирате кад се ови стуште на брод. Али замало и то да се изјалови: капетан Тич је бацао на Мајнарда неке своје нове гранате и да овај није сакрио већину људства у потпалубље лоше би се провео...

ГУВЕРНЕР: Опишите те гранате, господине Хендс!

ИЗРАЕЛ Х.: Ви знате, висости да макар празних боца рума увек има по лађама његовог величанства а на пиратским поготову. Те боце ми пунимо барутом, ситном сачмом, комадићима олова, гвожђа, разним опиљцима, па у грлић боце ставимо фитиљ, упалимо у прави час и зафрљачимо га на непријатељски брод. Лоше би се провели, к'о што рекох, они Мајнардови да се нису, к'о пацови, крили у потпалубљу. Капетан Тич скочи први на палубу, као што је увек и радио, а за њим још дванаестак људи, кад одједном, из рупа почињу навирати Мајнардови пацови, к'о да је куга. Капетан Тич је одмах испалио своје пиштоље и машио се сабље крчећи себи пут до поручника Мајнарда. "Оштра битка на скученом простору" како се већ то описује. Тич је расплутуио поручникову сабљу и ускоро би и самог поручника да му није један од Мајнардових људи задао страшну рану на врату која би одсекла главу свакоме, само не Едуарду Црнобрадом. Дуго се још водила та "оштра битка на скученом простору" између шаке Црнобрадових пирата и Мајнардових људи којима се број нагло смањивао. Не само палуба, већ и море око брода, било је обојено крвљу. Мајнард је, поучен ранијим искуством пуцао са одстојања на њега и пет пута му забио зрно у месо – Црнобради је добио и преко двадесет рана од сабље, што са пет рана од пиштоља чини укупно 25 рана. То је чак и за њега ипак било превише! Чим је пао мртав његови саборци су се предали. Ја вам нисам присуствовао тој борби, јер је извесно да бих погинуо или се предао да би касније био обешен, већ сам у то време био у крчми "Црвена кокошка" у Бат-тауну и то из разлога што сам био обогаћен...

Израел Хендс пада хукну и засијаде.

ГУВЕРНЕР: Што сте стали, господине Хендс?

ИЗРАЕЛ Х.: Осушило ми се грло без рума. Можете ли нешто, ваша висости, урадити по том питању?

ГУВЕРНЕР: У судници је забрањено пити рум али је допуштено пити индијански тоник са проврелом и дестилисаном меласом. Дајте врч тоника господину Хендсу!

ИЗРАЕЛ Х.: Једне ноћи у капетановој кабини пили смо Црнобради, кормилар Едуард Салтер, морнар Семјуел Оден, који је једини, уз мене избегао вешала³ и ја. Црнобради је тада, ничим изазван, кришом извадио пар малих сребрних пиштоља, које је увек имао спремне у наборима рукава, што је Семјуел Оден приметио и изашао из кабине остављајући, дакле, у њој нас тројицу: капетана, кормилара и мене. Кад су пиштољи били спремни, Црнобради је угасио свећу, укрстио руке и испалио их на нас. Мене је погодио у колено и од тада сам доживотно осакаћен и осуђен да носим ову штаку!

Израел Хендс, гневно, подиже штаку у ваздух.

ГУВЕРНЕР: Добро, господине Хендс, видели смо штаку. Шта би са кормиларом?

Израел Х.: Он је био боље среће од мене, јер онај други пиштољ није опалио, ал' то га, касније, ипак није спасло вешала. Када смо га запитали зашто је то урадио, Црнобради нам рече да ако повремено не убије неког од нас, заборавићемо ко је он. То сакаћење ме је, највероватније, спасло вешала, пошто сам, иако осуђен на њих, у задњи час помилован док сам чекао свој ред а другари ми се клатили на ветру.

ГУВЕРНЕР: То је, доиста, био разлог што сте помиловани господине Хендс, иако сте вишеструко заслужили да омастите конопац, али помиловани сте по краљевом налогу а не према мојој одлуци. Срећан сам што сам ослободио оптужби оног несрећног Самјуела Одена са црвеном марамом, кога сте заробили дан пре тог догађаја у капетановој кајити, и који је у борби са поручником Мејнардом, штитећи Црнобрадог, борећи се леђа уз леђа са њим против двадесеторице, задобио чак 70 рана ал' је ипак преживео. Зато сам ја само њега ослободио свих оптужби пошто и није имао времена да као пират чини злочине. То што је био лојалан свом капетану до самог краја, није за осуду већ за похвалу. У реду је, господине Хендс, ваше сведочење је завршено.

3 Семјуел Оден је онај пират са црвеном марамом кога је Израел Хендс заклао на "Хиспаоли", ал' касније је и самог Израел Хендса устрелио на јарболу млади Џин Хокинс (прочитај још једном "Острво са благом" Роберта Луиса Стивенсона).

Довиђења г. Хендс, укрцајте се у прву лађу за Лондон и останите тамо јер ако још једном пређете Атлантик бићете обешени без суђења!

ИЗРАЕЛ Х.: Захваљујем вашој висости на указаној милости и мудрој савету.

ГУВЕРНЕР: Пауза за ручак, господо, суђење настављамо сутра.

Хор њирајиа њирујка “њирајиско мујаво коло” њредвођени Израел Хендсом, као хоређом.

* * *

Друђи дан суђења:

ГУВЕРНЕР: Господине поручниче Мајнард, изложите сажето све околности у вези са борбом и збивањима после ње, не понављајући оно што смо чули од господина Хендса, који је, колико чујем већ на путу за Лондон⁴.

ПОРУЧНИК
МАЈНАРД:

У борби су убијени следећи пирати:
Едуард Тич, заповедник
Филип Мортон, тобџија
Гарет Гибенс, ностромо
Овен Робертс, тесар
Томас Милер, навигатор
Џозеф Кертис, пират
Натаниел Џексон, пират
и Џон Хаск, пират
Рањени, а касније обешени у Вирџинији:
Џозеф Карнс, пират
Џон Гилс, пират
Ричард Стајлс, пират
Џемс Робинс, пират
Стивен Денијел, пират
Џозеф Брукс, пират
Томас Гејтс, пират
црнац Цезар, кувар
Џон Мартин, пират
Ричард Гринсеил, пират

⁴ Израел Хендс је касније, кад му је досадило просјачење по Лондону отишао до Бристола где се касније укрцао на “Хиспанолу” о чему сведочи Р. Л. Стивенсон.

Џејмс Блеик, пират
 Џејмс Вајт, пират
 Џозеф Филипс, пират
 Едуард Сатлер, пират
 и Едуард Дач, лекар
 Оптужби је ослобођен:
 Семјуел Оден
 Помилован испред вешала:
 Израел Хендс, вођа палубе

ГУВЕРНЕР: Збиља војнички кратко, но ипак дајте нам потпунију слику: шта је било са оним бачвама шећера које су дали гувернеру Северне Каролине и порезнику, да ли сте нашли нека писма и документе, и, напoкoн, где је оно силно благо што је годинама, као кртица, скупљао Црнобради – то је оно што нас највише занима. Идите редом, госп. поручниче, полако и редом – судски јасно ал’ не војнички сажето.

ПОРУЧНИК
 МАЈНАРД:

Одмах после битке отпловио сам до Бат-тауна и од гувернера Идна узео оних 60 бачви а од његовог секретара и порезника 20 бачви шећера. Пронашао сам писма неких трговаца из Њујорка са којима је сарађивао Црнобради и уредно их касније предао властима Њујорка, и напoкoн што се тиче блага капетана Тича ништа није пронађено пошто је једино Црнобради знао где га је сакрио. Сам Израел Хендс ми је рекао да је дан пре окршаја Црнобради рекао; “Само ја и ђаво знамо где је новац, а узете га онај ко дуже поживи”.

ГУВЕРНЕР: Дакле, ђаво ил’ господин Хендс. Добро, наставите молим.

ПОРУЧНИК
 МАЈНАРД:

После Бат-тауна испловио сам ка вама, ка Вилиемсбургу, са главом Црнобрадог затакнутој на врх прамца и оном горе наведеном петнаесторицом пирата који још увек носени благим поветарцем плешу на вешалима.

Хор пирата заигра “илес под вешалима”. Сви задивљено гледају и на крају громогласним аплаузом наградиле извођаче.

Пирајска завеса пада

КРАЈ ДРУГОГ ЧИНА

ТРЕЋИ ЧИН
ЈАМАЈКА

ЛИЦА:

КАПЕТАН ЕДУАРД ТИЧ – сада гувернер Јамајке

ГУВЕРНЕР СЕВЕРНЕ КАРОЛИНЕ – сада оптужени сарадник Црнобрадог у блудничењу

ГУВЕРНЕР ВИРЏИНИЈЕ – сада оптужени сарадник Црнобрадог у злочину

ГУВЕРНЕР
ЈАМАЈКЕ:

Као што видите, зликовци, краљевска је правда спора али достижна, као што су се ваша наказно дебела господства уверила. Криви сте, као што ће се за неколико часака и доказати, по командној одговорности, јер сте били гувернери и у краљевско име управљали Северном Каролином и Вирџинијом, имајући у својим рукама сву извршну и судску власт, а исту сте користили у заједничком злочиначком подухвату са недавно убијеним пиратским капетаном Црнобрадим... Шта има да кажете у своју одбрану пре него што вас обесим? Говорите брзо да ми се вечера не охлади, јер ничег горег од млаке вечере. Морате, дакле, висити док је вечера још топла – такво је кривично право Јамајке... Ајде, гукните тице, краљевска правда нема времена за бацања, а и црева краљевског гувернера тужно завијају. Дакле?

(Видевши недоумицу на њиховим лицима, гувернер Јамајке рече)

Добро де, нека први говори у своју одбрану злогласна педерчина, нитков, разбојник и дрипац, бивши гувернер Вирџиније!

БИВШИ
ГУВЕРНЕР

ВИРЏИНИЈЕ: Ја, ваша светлости, ја сам невин...

ГУВЕРНЕР
ТИЧ:

(Гневно)

Како бре невин, гнусна педерчино, “нема невиних људи у Босни” како рече мој потомак Лорд Овен на суђењу бившем гувернеру Србије у Ден Хагу. Ето, и ономе се суди по законима о сузбијању пиратерије одн. учешћу у заједничком злочиначком подухвату, што пиратерија, заправо,

и јесте. За сузбијање пиратерије његово величанство не шкртари: суди по командној одговорности, по личној одговорности, по безличној одговорности, по умишљеној одговорности, по измишљеној одговорности, итд... И тако имамо сада заштићене сведоке – пирате покајнике под маскама, пирате – сараднике, пирате – приватире одн. гусаре са краљевским овлашћењима и сл. али тамо не бесе већ вас остављају да иструнете у тамници, што је, признаћете, ипак суровије. Но манимо се тог “врлог” новог света и парафразирајмо мог ученог потомка Лорда Овена: “нема невиних људи на мору”...

Веома задовољан собом Гувернер Јамајке најрави малу паузу, оћићи зүй-љај рума из флашице сируја за кашаљ и насћави, после мало искашљавања.

ГУВЕРНЕР

ТИЧ:

Видите колико сте ме извели из такта том дрском тврдоњом: “невин сам!” Пошто из горе наведених доказа следи да сте криви као црни ђаво сам, осуђујем вас да будете обешени за врат док вас црна смрт не пригрти у свој ледени загрљај, а висићете на вешалима док се не осушите као харинга, бакалар и египатска мумија. Водите га! Следећи!

Одводе бившег зүвернера Вирџиније док се он койрца и довикује у јочетку “невин сам, невин” а када је видео да ћо не йомаже йочео је да виче “не йризнајем овај лажни суд!”

ГУВЕРНЕР

ТИЧ:

(Осмехујући се)

Па што онда то није рекао на почетку суђења. Можда би исход био другачији. Ко зна... Добро.

(Обраћајући се бившем зүвернеру Северне Каролине)

Ви сте, господине Идн, као бивши гувернер Северне Каролине шуровали са оним пиратом Црнобрадим, да ли је то тачно?

БИВШИ

ГУВЕРНЕР

СЕВЕРНЕ

КАРОЛИНЕ:

Није тачно да сам шуровао са Едуардом Тичом, он ми је био пријатељ, друг, брат, ја са њим нисам морао шуровати, ми смо само братски сарађивали.

ГУВЕРНЕР

ТИЧ:

Е онда, господине Идн, то мења ствар: за пријатељство се нико не може осудити, кол’ко знам то није кривично дело.

По тој тачки, заједничког злочиначког подухвата сте ослобођени. Али шта има да кажете за то што сте га венчали са Алисом Хендс, иако сте знали да има већ тринаест жена, а то је злочин полигамије која је у хришћанским земљама забрањена, аха, шта има да кажете за тај злочин?

БИВШИ
ГУВЕРНЕР
СЕВЕРНЕ

КАРОЛИНЕ: Прво, ја сам као гувернер овлашћен да венчавам све поданике његовог величанства, све, укључујући и капетана Тича. А што се тиче оних претходних тринаест бракова, пошто нису закључени у Северној Каролини, већ у Бразилу или ко зна где, сматрао сам их неважећим. То је по закону, зар не? Ви сте гувернер и ви познајете закон, уосталом ви сте закон?

ГУВЕРНЕР
ТИЧ:

Тачно је, познајем закон а и помало сам закон. Дакле, пошто вас не могу ни по једној тачки оптужнице обесити, ипак вас морам осудити да се не помисли да сам омлитавио. Добро, добро... Осуђујем вас да се ожените са госпођицом Алисом Тич, удовицом убијеног Едуарда Тича. Церемонију одлажемо за сутра, а сада на ручак – то је наређење!

БИВШИ
ГУВЕРНЕР
СЕВЕРНЕ

КАРОЛИНЕ: Надам се да није сметња што сам већ ожењен у Северној Каролини са госпођом Ентони Идн.

ГУВЕРНЕР
ТИЧ:

Ах, да, Северна Каролина ал' ово је Јамајка, проглашавам тај брак за неважећи... хајде Тони већ једном на тај ручак.

Пирајтска завеса пада

КРАЈ

Капетан Едуард ДАЈЧ

КАПЕТАН ЕДУАРД ИНГЛАНД
друга драма “Пиратске трилогије” у пет сцена

ЛИЦА:

КАПЕТАН ЕДУАРД ИНГЛАНД (30 год), ведар човек добре природе, храбар, умерених жеља – нимало похлепан (задовољава се умереном пљачком), увек у мањини, гнуша се злостављања заробљеника и уопште немоћних, финих манира – прототип филмских пирата типа Даглас Фербанкса и Ерол Флина. Почео да пије тек на Маурицијусу.

СЛУГА НАБ (УКОДОНОСОР) (30 год) дивовски мандинго–црнац обучен као први евнух харема. Привржен господару до краја. Стално му приноси рум. Увек стоји, прекрштених руку, док је капетан будан, а седи прекрштених ногу “а ла турка”, док овај спава. Не пије, не пуши.

Сцена: Унутрашњост колибе од палми, морнарски ковчег, два viseћа кревета – љуљашке, један велики престо на коме седи капетан.

ПРВА СЦЕНА
МАУРИЦИЈУС

ИНГЛАНД: Ех, мој Набе, остваросмо само нас двојица. од толико пирата само нас двојица, дај ми мој рум и читај ми дневник 1719. године!

НАБ: 25. март: заробљен “Орао” капетана Рикетса са шест топова и 17 чланова посаде од којих нам 7–оро приђоше.
26. мај: “Шарлота”, капетан Олсон, из Лондона, 8 топова, 18 морнара, 13 нам приђоше.
27. мај: “Сара”, капетан Стант, Лондон, 4 топа, 18 људи – 3 нових.
27. мај: “Беневорт”, капетан Силвестер, Гамбија, 12 топова, 30 људи, 12 нових.
27. мај: “Бак”, капетан Силвестер, гамбија, 2 топа, 2 човека – 2 нових,

ИНГЛАНД: Добар тај 27. мај, баш добар!

Наб одмах досија рум кайеџану, и ѿо озбиљно, као део неке древне литургије, и чека знак за насџавак.

НАБ: 28. мај: “Картер”, капетан Сноу, Лондон, 4 топа, 18 људи – 5 нових.
29. мај: “Меркур”, капетан Мегот, Лондон, 4 топа, 18 људи – 5 нових.

ИНГЛАНД: Да, да, један од тројице пожели да се придружи “веселој дружини”.

НАБ: 18. јул, галија “Кауард”, капетан Крид, Лондон, 2 топа, 13 људи – 4 новака... “Орла”, “Сару”, и “Бака” смо пустили, “Шарлоту”, “Бентворта”, “Картерета” и “Кауарда” спалили⁵, а “Меркура”, “Елизабету” и “Катарину” уврстили у нашу флотилу и почетком 1720. допловили смо до Мадагаскара који нам је отада био база за операције по Индијском океану.

ИНГЛАНД: А сада са тобом, верни мој Набе, имам Маурицијус за стратешку базу и можемо са ножевима у зубима препадати лађе по Индијском океану ако нас, у међувремену, не прождеру ајкуле... Дај ми мој рум; сменише ме, дрипци, јер им нисам допустио да смакну капетан Мек Криа, храброг и часног човека, који се, мада је могао да умакне, сатима борио сам против целе наше флоте... Дижем овај пехар у част капетана Мек Криа и желим му успех – нека похвата и повеша све те дрипце!

Наб му хиџро, ал’ досџојансџивено, ѿо ѿроџоколу дворском, ѿуни ѿехар.

ИНГЛАНД: Није овај Маурицијус лош: “у мору, сланом, рибе плове, у шуми, пирати, вепрове и јелене лове, на морском жалу корњаче се гнезде, тако су нам одредиле звезде!”... Дај ми мој рум, верни мој Набе!

(А тада карибијан зајева громким гласом, за разлику од “соио воће” којим је певушио сојсјивену јесмицу о рибама и вејровима)

“Дај ми мој рум, дај ми мој рум,
рум је мени и храна и пиће,
рум је мени и муж и жена,
и ако ми не даш мој рум,
бићу као старо корито на сувом!”⁶

5 Већина пирата, осим оних малобројних, крвожедних, потпуно су рационално одлучивали о судбини заробљених бродова: пошто би са брода узели оно то их занима а то су на првом месту лекови, питка вода, храна, на другом злато и делови бродске опреме, једра, конопци, итд., а тек на трећем бродски товар; у Карибима то је најчешће шећер у бачвама, рум у бурадима и дуван у блаам (од квинтала). кад је товар неинтересантан, не би га дирали, а давали су и потврде капетанима да су опљачкали лађу како би се ови правдали пред власницима. Дакле, пошто су са лађе узели оно што их занима (не поменуемо топове и новаке, који су им прилазили искључиво добровољно) они би или лађу пуштали, ако су удаљени од неке луке у којој би могли бити ратни бродови његовог величанства или спаљивали једино из разлога да та лађа не обавести власти о пљачки (пирати су сматрали да им је два-три дана “форе” довољно). Било је наравно и оних садиста који би из обести спаљивали брод претходно везујући за главни јарбол најдебљег члана посаде (обично куvara) “да чују како ће да цврчи”. Посаду би или укрцавали у чамце или би је смештали на сопствени брод и искрцавали на делу острва насупрот луке, да би имали своју “фору”. Ако је заробљени брод био погодан да се претвори у пиратски, дакле, пре свега, био довољно чврст и брз, онда би га задржавали и вршили неопходне преправке: “снизиле би му профил”, скидајући са палубе све непотребне за пловидбу конструкције, палубе и сл. и товарићи му што више топова може, али да не изгуби на брзини...

Све ове разумне мере су спроводили само у случају да се брод добровољно предао, што је и најчешћи био случај пошто јесамо истицање “Цоли Роцера”, свилене, црне пиратске заставе са фигуром смрти (бели скелет, најчешће, лобања са укрштеним костима, ређе) било довољно. Ако би брод пружао отпор, казна би била пропорционална отпору, те се стога не морамо чудити чињеници да су се сви трговачки а и поједини ратни бродови (посебно видевши већу ватрену моћ пирата) одмах предавали.

У овој “Трилогији” описана су три типа пирата; почевши од најсуровијег Едварда Тича – “Црнобрадог”, преко умереног Томаса Енстинса, до најплеменитијег Едуарда Ингланда.

6 Песма из романа “Острво са благом” Роберт Луиса Стивенсона, сина чувеног инжењера Томаса Стивенсона који је градио луке, докове, светионике и конструисао справу за мерење удара морских таласа.

ИНГЛАНД: Постао сам прави пијани пират и то сада, на Маурицијусу, кад више нисам пират, већ огорчени противник тих морских разбојника. Постао сам курва–покајница која је прогледала, к’о она Марија–Магдалена, али са неким обрнутим предзнаком, како би рекли математичари: док сам био пират нисам ни пушио, ни пио, а коцка, највеће зло⁷, била ми је нешто најодвратније. Сада, међутим, пушим као Турчин, пијем к’о смук, једино што се са тобом, верни мој Набе, коцкам у шкољкице и пужиће, уосталом, новца и немамо.

НАБ: Е онда да вас подсетим, господару, да ми дугујете 15 пужића и 3 шкољке од јуче.

ИНГЛАНД: Запиши дуг у бродски дневник а ја ћу то потписати... Бога ми Јупитера, овај Маурицијус је право место за отмено изгнанство – надам се да његово величанство краљ Џорџ, то има у виду⁸. Живело његово величанство краљ Џорџ! Три пут ура за његово величанство! Хип, хип, ура! Хип, хип, ура! Хип, хип, хуреј!

Ингланџ нагло исцрази њехар од њоловине кокосовоџ ораха, клону и њочехркајџи као “џијани морнар”. Чује се у њозадини “Песма о џијаном Морнару” (из “џинч оф солиџ”).

Пирајџска завеса џада

КРАЈ ПРВЕ СЦЕНЕ

7 Коцкање је на пиратским бродовима било најстроже забрањено (“ко се ухвати да се коцка у вредности од једног долара или више, да се искрца на пусто острво или стреља” – извод из пиратских правила које је морао потписати сваки новопримљени пират). Пушење је било забрањено свуда осим на палуби, а и тамо чим падне мрак. Рум се пио само разблажен са водом (1/4 рума и 3/4 воде = грог) а чист је могао да се пије једино на копну. Кад поменуемо “табакус” и “бахус” да поменемо и “венус”: женама није место на броду али забрањена је и свака врста педерастиче (казна наведена горе).

8 Ту је Ингланџ био у праву: 40–их година 20. века ту је интерниран југословенски премијер Милан Стојадиновић, а 50–их година кипарски архиепископ Макариос.

ДРУГА СЦЕНА
МАУРИЦИЈУС

Лица: иста

Сцена: иста

Капетан Ингленд и даље јуначки хрче, а повремено хроче. Наб седи “а ла шурка” и чийа “Ошшју историју пирата” капетана Чарлс Џонсона, прво издање, Лондон 1724.

ИНГЛАНД: Добро пише капетан Џонсон, скоро све одговара истини, све осим краја: “Капетан Ингленд и његови другови”, који то “другови” кад сам само ја са њим, “направили су од старих бачви и дасака мали чамац и прешли (са Маурицијуса) на Мадагаскар, где и сада (1724) живе од милостиње неких од своје браће који су себе боље обезбедили од њих”... и то је све што капетан Џонсон каже о мом капетану – којешта! Колико ја знам, ми смо још увек на Маурицијусу и ове 1726. године господње а овај капетан Џонсон тврди да преко две године просјачимо по Мадагаскару. Којешта! То је, ваљда, због васпитног утицаја на читаоце. Пират у причама обично или заврши на вешалима или просјачи по неким бедним лукама или издахне на неком забаченом острву (па сад, ово последње можда нам се и дешава). А шта са оним пиратима који стекну себи ново име, имање и звање, ожене се нећаком неког, због пића и коцке, осиромашеног племића (чији су преци, такође, били пирати ил’ макар друмски разбојници) или ћерком богатог трговца коме је потрага за богатим ил’ угледним зетом тежа од потраге за светим гралом ил’ златним руном, ожене се, изроде гомилу деце и постану председници локалног крикет и тенис клуба. Живе они, тако, као кантри-џентлмени до краја својих овоземаљских живота. А то су они мање успешни, пошто они успешнији задобију краљеву милост тиме што од пирата постану приватири (овлашћени краљевски гусари) а од приватира (са краљевским писмом) адмирал к’о сер Франсис Дрејк ил’ гувернер Јамајке к’о сер Хенри Морган, па онда лове своје мање успешне другаре, своју неприлагођену сабраћу који нису схватили да је “издаја само прилагођавање новонасталим околностима”.⁹ Ех, да,

⁹ “Издаја је, само, прилагођавање новонасталим околностима” – Александар Дима отац (“Три мускетара”).

добро сам то рекао: “Сви ти нови богаташи су све неки бивши пирати, лихвари, ил’ друмски разбојници, док су они стари богаташи потомци неких давних пирата, лихвара и разбојника, а и сами краљеви су само потомци некадашњих разбојничких вођа!” Мој капетан је за разлику од њих пират–целтмен и зато није успео ни као официр, ни као пират... Ах, ево, буди се!

Ингланд се проиђеже и зева.

ИНГЛАНД: Дај ми, верни мој Набе, мој верни рум... а и оне печене крабе нису лоше. “Жеља пирата је мала, аветињска краба са жала”.

Каиџан халаиљиво једе крабе оиџијајући велике љуљаје рума.

ИНГЛАНД: Уснио сам чудан сан: ја и ти, на Мадагаскару, просимо за пиће од пирата идући од врата до врата. Много има врата на том Мадагаскару! “Дајте дублон¹⁰ сиротом пирату!” Преклињем ја а они се смеју. Још увек ми тај смех одзвања у ушима! Чудан неки сан. Ја обично снове одмах заборављам ал’, ето, овај ми се урезао у памћење.

НАБ: Снови, господару, како каже Одисејева Пенелопа, долазе кроз две врсте врата, једна су рожната, а друга од слоноваче. Они што пролазе кроз рожната врата су сневање прошлости, док су они што навиру кроз вратанца од слоноваче сневање будућности, пророчки снови, дакле... Ваш сан би, према томе, могао бити или из прошлости, пошто смо били на Мадагаскару (али нисмо просили већ, напротив, давали милостињу сиротим пиратима) или су предсказање да ћемо опет отићи на Мадагаскар те тамо или просити, што је познавајући ваш карактер немогуће, или давати милостињу сиротим пиратима, што је познавајући стање наших финансија, такође подједнако немогуће. Ми, дакле, у сваком случају идемо за Мадагаскар, а шта ће се тамо дешавати “видећемо, што би рекли слепци”.

ИНГЛАНД: Читај ми о Мадагаскару из оне твоје књиге о пиратима, верни мој Набе!

НАБ: “Мадагаскар је острво пространије од Велике Британије и већим је делом унутар јарчеве обратнице а источно од источних обала Африке. Богато је храном сваке врсте: кравама, козама, овцама, кокошкама, рибом, лимуновима, поморанџама, урмама, кокосом, банама, воском, медом, пиринчем,

¹⁰ Дублон – шпански златник.

као и памуком, индигом и свачим што се засади. Има тамо и ебовине, дрвета тврдог к’о бразилска ебовина, од кога се праве дуга копља, има и каучуковца и разних врста гума, змајеве крви, алое итд... Оно што највише смета јесу бројна јата скакаваца на копну, као и крокодили и алигатори у рекама...”

ИНГЛАНД: Да наздравимо алигаторима и да им пожелимо много сиротих пирата, који ће, невични пливању, бити милим нам крокодилима прави деликатес. Живели алигатори, крокодили и људождерске корњаче!!

НАБ: ...Откако су Португалци, адмирал Васко де Гама, открили ово острво (као да оно ни је постојало пре њих) лета господњег 1506. Европљани, а нарочито пирати, довели су до намножавања једне расе тамних мулата, који су кратке коврцаве косе и веома живахни. Њих има још увек мање од домородаца који нису црни као Африканци¹¹ али им број стално расте пошто су пирати помамни као јарчеви...

ИНГЛАНД: “Као јарчеви”, “помамни као јарчеви”! Да наздравимо свим јарчевима света, добр мој Набе!

НАБ: ...некада, док нису дошли добри пирати, ти црнци су били злобни и осветољубиви...

ИНГЛАНД: Нису допуштали да им “добри пирати” отимају жене и имања, заиста неки много злобни црнци. Да наздравимо свим злобним црнцима света, добри мој Набе!

НАБ: ...ал’ сада су послушни и дружељубиви јер немају куд. То је образац којим се примитивни народи морају научити цивилизованом понашању, а наши пирати су претходница цивилизације и учитељи истока... Ти црнци су, дакле, постали кротки и дружељубиви можда и због услуга наших пирата и дарова у виду одеће и пића...

ИНГЛАНД: Научили су их да пију рум к’о што ради сав цивилизовани свет. Дај ми, верни мој Набе, мој рум. Он је мени и храна и пиће, и, знаш већ шта још!

НАБ: ... Због свега тога домороци живе у највећем могућем пријатељству са нашим пиратима, пошто сваки пират за себе сама може у тренутку окупити стражу од 200–300 људи. У интересу

11 Мадагаскар је насељен малгашима (отуда и данашњи назив “Малгашка република”) раси ближој малајцима, с ону страну Индијског океана, него црнцима с ону страну Мозамбичког пролаза.

је домородаца да са пиратима буду у добрим односима, јер, пошто је острво подељено у ситне државе и управе¹², што је и најбољи начин контроле домородаца, а пирати који су се ту настанили, и којих ће сада знатан број, имају посвуда своја мала и чврста утврђења, тзв. “Бондстил-ове”, могу да претегну и на било коју страну да се ставе...

ИНГЛАНД: Шта чекаш, верни мој Набе, запловимо ка Мадагаскару!

Пирајтска завеса пада

КРАЈ ДРУГЕ СЦЕНЕ

---

¹² тзв. “балканизација” = стара европска реч за ситно подељене земље у сталном међусобном сукобу.

ТРЕЋА СЦЕНА – МАДАГАСКАР

Лица: иста

Сцена: иста

ИНГЛАНД: Видиш ли, добри мој Набе, како писци предосећају будућност. Капетан Џонсон је јасно написао да ћу ја, капетан Инглан, жицарити од пиратског олоша по Мадагаскару, три године пре но што сам дошао на исту идеју. Допловио до Мадагаскара и гле: ето мене како жицарим по жалу Тананариве!

НАБ: Нема пророка до Бога, капетане. Ил' како древни Хелени говорише: "Пре краја (смртног часа) не захваљуј се судбини".

ИНГЛАНД: Читај ми, Набе, поново из оне твоје књиге неки потпуно насумице одабрани део. Ти листај књигу, ја почињем са "ики-пика-попрлика-цврли-боли-кврц" – ту почни да читаш.

Наб листи књигу док Инглан мрмља "ики-пика..."

ИНГЛАНД: Готово! Ту је пало кврц! Читај то на кврц!

НАБ: "Опис Бразила итд."

ИНГЛАНД: Ово итд. ми је занимљивије, али ти ипак почни са Бразилом.

НАБ: Бразил, чије име означава "свети крст", открио је за португалског краља Алвареш Кабрал, лета господњег 1501...

ИНГЛАНД: Ма каквог "лета господњег 1501." – то су године после "обрта времена" – дошли хришћани и све окренули наопачке, чак и рачунање времена!

НАБ: "Бразил се простире скоро од полутара до 280 степена јужно, ваздух је умерен и свеж у поређењу са Карибима, зато што има јачих ваздушних струја и више отвореног простора, те и мање препрека ветровима... Најсевернији део земље Португалцима је 1637 отела холандска карипска компанија. Освајачи, међутим, као што је уобичајено када има мало или нимало религије, толике су намете разрезали Португалцима, и толико су били окрутни према домороцима, да су им олакшали да се уједине за побуну, којој је, дакле, лоша холандска управа веома допринела..."

ИНГЛАНД: Боље онај пиратски олош влада Мадагаскаром него холандски лихвари нордостом Бразила. Дај ми рум да наздравим за пропаст грабежљивих Холандеза... "Муџос Оландезоз пара тибуронес"¹³.

¹³ "Много Холанђана за ајкуле", парафраза кубанског поклича "муџос Јанкис пара тибуронес" = много Јенкија за ајкуле (у Заливу свиња).

- НАБ: “Холандија је у то време била толико заузета својим насеобинама у Индији, Источној Индији да је запоставила Западну Индију¹⁴, и не само да је опозвала свог гувернера, лорда Мориса, већ је занемарила и снабдевање гарнизона. Али и поред велике премоћи уједињених Португалаца и индијанаца и новодошле португалске флоте, Холанђани су смогли снаге да се успешно супротстављају овој надмоћној сили скоро двадесет година, од 1643. до 1660., када су коначно одустали, али под условима веома неповољним за Португалце...
- ИНГЛАНД: Опасни су Холандези – ни мањег народа, ни веће колонијалне силе! Сви би они могли у Лондон да стану, па да још претекне, а и ми, Енглези, са њима већ скоро два века ратујемо са променљивом срећом.
- НАБ: “... Дакле, “под (1) да Холанђани по предаји свог гарнизона у Пернамбуку, задржавају све поседе отете од Португалаца у Индији и Источној Индији. (2) да Португалци плате Холанђанима 800.000 златних фунти...”
- ИНГЛАНД: Ау, ја толико нисам опљачкао за свој цео пиратски живот!
- НАБ: ... (3) да им Португалци дозволе да и даље тргују са Бразилом и Африком под истим царинским условима као и поданици португалског краља...
- ИНГЛАНД: Тај трећи члан је неподношљив за Португалце – мора се укинути!
- НАБ: Члан (3) је касније поништен али су Холанђани за накнаду добили порез од 10% при свакој португалској афричкој трговини, дакле, сваки португалски брод, пр него што почне да тргује робовима, мора да плати холандском капетану у Дес Минасу, Златној обали, 1/10 од вредности посла...
- ИНГЛАНД: А шта ће сада да наплаћују Холандези кад смо им ми отели Златну обалу, а? Само још да им узмемо и Рг Добре наде, па да их видим! Но, доста о тим лихварима – читај ми о Бразилу, опис земље и то, а не политичку историју!
- НАБ: “Има само три велика града у Бразилу: Сан Салвадоре де Баија, који се налази у Заливу свих светих, Сан Себастијан Де

14 Индија = Индијски потконтинент са Бурмом
 Источна Индија = Велика и Мала Сундска острва, Молучки и Филипински архипелаг
 Западна Индија = Велики и Мали Антили, Бахамски архипелаг, као и приобаље Карипског мора и Мексиканског залива

Рио Жанеиро, који је најјужније, и Пернамбуко, најсевернији... Баија је седиште вицекраља и надбискупије, главна увозна лука, складиште за злато из рудника и место одакле, углавном, крећу флоте за Европу... Море око Баије обилује китовима, које много лове у сезони те је усолјена китовина основна храна на бродовима који тргују црним робљем. Китово уље се извози по 35–35 милреја за буре... Рио де Жанеиро је најјужнија од свих португалских насеобина, са лошим снабдевањем, али је веома погодна за насељавање јер је златни рудник близу те је лако надгледати робове који, како ми је речено, доносе својим господарима по један златни долар дневно, а све преко тога задржавају за себе, те тако када скупе злата у сопственој вредности (одн. онолико за колико су купљени) могу откупити своју слободу и живети као слободњаци обично бавећи се истим послом (купити своје робове који ће радити у руднику док и они не скупе довољно пара да започну исти посао, и тако у недоглед) и завршити као имућни и угледни људи...”

ИНГЛАНД: Тако је било у старом Риму – ослобођеници су постепено постали најбогатији грађани. Португалци нам дају пример како треба поступати са робовима. Никако томе да ми научимо оне наше плантажере из Вирџиније и Каролине, а пошто их не можемо научити, мораћемо да укинемо ропство!

НАБ: “...Злато са овог места, будући бакарне боје, се највише цени, а имају и ковнице у којима га кују у златнике, у Риу и у Баији. Ти златници носе иницијале града у којем су исковани...”

ИНГЛАНД: “С.С.Д.Р.Ж.” и “С.С.Д.Б.”!
Живели! Лепше звучи оно С.С.Д.Р.Ж.!

НАБ: Управо тако ...“Пернамбуко, други по важности бразилски град, настао је из рушевина Олинде, “лепотике”, града на много лепшем и пријатнијем положају, шест миља уз реку, али не и толико погодног за трговину. Баш испред града река се дели на два рукавца, која не теку право у море, већ на југ; на крају острва стоји гувернерова кућа, обична четвртаста грађевина са две куле а путеви до ње су кроз алеје високих кокосових палми...”

ИНГЛАНД: Готово, решено је, Пернамбуко ево нас!

Замрачење

КРАЈ ТРЕЋЕ СЦЕНЕ

СЦЕНА ЧЕТВРТА
ПЕРНАМБУКО

Лица: иста

Сцена: иста

ИНГЛАНД: Добро што напoкoн нађoсмo oву колибу на жалу. Ми, додуше увек станујемо по неким колибама на жалу – стара пиратска навика. Ове градске куће у Пернамбуку су веома добро грађене, али су веома ружне, са окованим прозорима као у Лисабону да би се стално проветравале, а, барем, мени промаја није потребна, јер, ионако, од шкрипе ових мојих пиратских костију, понекад, не могу ока да склопим... Ови Португалци су мурдари скоро као и Французи – у целом Версају ниједног нужника, каке у ноше, које се после носе на таван, изнад оних “сала огледала”, и тамо измет ређају по полицама, као ретке књиге у библиотеци Саламанке, он се тамо суши а даљу намену не познајем... Исто тако и овде нема кућа са, макар, обичним нужником, а, камоли, са воденим, на који смо се ми Енглези навикли. Уосталом те водене нужнике имали су Грци пре 3.000 година а Римљани пре 2.000 година, а Португалци и Французи их још увек немају. То је још један непобитан доказ да смо ми, Енглези једини прави баштиници хеленске цивилизације: демократија, моћна морнарица, прекоморски поседи и водени клозети – то је био и остао темељ светске моћи!

ИНГЛАНД: (*Оћћи у њо име један њовећи зуйљај рума*)
Бррр, ала рези! ... Али не само што немају нужнике, већ немају ни камине ил’ макар огњишта, већ само зидане пећи на којима кувају и прже месо док не постане толико меко да се распада чим се мало протресе и један једини нож је довољан да се послужи сто са туцетом људи...

НАБ: У праву сте, капетане, храна је веома монотона, чак и за наш, енглески укус. Ту се, ето, Португалци разликују од Француза.

ИНГЛАНД: Добро је, међутим, Набе, што је месо веома јефтино – само девет шилинга, ћурка – четири, а кокошка, и то дебела, само два шилинга. Већих кокошака нисам видео. Личе на ону птицу додо са Маурицијуса... Сећате ли се како смо их јурили по шумама... само је...

ИНГЛАНД: Пијем овај рум за птицу додо, живео, додо, живео.

НАБ: ...само је вода скупа, пошто је бродовима доносе узводно од Олинде – два златна крусада по бурету...

ИНГЛАНД: Али су зато овде мулате веома јефтине, и то не куртизане, за које се може претпоставити да им интерес повећава наклоност, већ и удате, отмене доње, које се сматрају почаствованим када им закажете тајни састанак. Ах, мулате, мулате, сад морам наздравити свим мулатама Бразила!

Чује се бразилска ђесма о мулајџама Луис Албера дел Паране и његовој шрија Лос Парађвајос, као и она чувена “О Канђасиерос”:

ИНГЛАНД Певају загрљени
и НАБ: “Оле мулерендера, оле мулерендера,
ти ме дико ке муленде,
јо те дико инамора...”¹⁵

ИНГЛАНД: ... А оно што је за нас најважније – афродитине болести овде нит’ су раширене, нит’ су гадне к’о у Енглеској – нисам видео ниједног озбиљније болесног док се у нашој отаџбини блудници, такорећи, распадају... Ах, Бразил, Бразил, ти си сав “бахус, табакус, венус” у чоколадној варијанти: тамни рум, тамни дуван, тамне мулате! Наздравимо у то име!... Него Набе кад већ пушим и пијем тамно ред би био и да ј... нешто тамно – доведи ми неку мулату! Кажу јој да славни енглески капетан Едуард Ингланд жели да са њом прича о мору и љубави. Да, да, “о мору и љубави”!

Заштамњење

КРАЈ ЧЕТВРТЕ СЦЕНЕ

15 Ово је, наравно, искварени португалски, онај којим наши јунаци говоре, а речи су, отприлике, ове:
“О везиљо, везиљо,
ти ме научи да везем,
а ја ћу тебе наужити да волиш...”

ПЕТА СЦЕНА
ПЕРНАМБУКО

Лица: иста плус Мулата (15 година, заносних облина)

Сцена: иста плус асура на поду (погодите зашто?)

ИНГЛАНД: Знаш шта, Набе, решио сам да унапредим ову расу мулата и то управо овога часа!

НАБ: Онда да изађем, капетане.

ИНГЛАНД: Нипошто не излази, не бих желео да останем сам са овом ватреном мулатом. како се зовеш дете?

Мулата: Како вам драго капетане Ингланџ.

ИНГЛАНД: Е, то ми се свиђа. Зваћу те, зваћу те, Олинџа.

Мулата: Тако се и зовем, Олинџа, по родном граду.

ИНГЛАНД: Ето, видиш ли Набе, од свих имена на свету ја сам изабрао оно право. А шта ти Олинџа ради тата?

Мулата: Мој тата не ради ништа – он је гувернер Пернамбука.

ИНГЛАНД: Па како те је онџа Наб тако брзо довео?

Мулата: Није он мене довео, ја чекам од раног јутра у гувернерској гостионици да Наб изађе и позове мене и оца Бонавентуру.

ИНГЛАНД: А ко је сад тај отац Бонавентура?

Мулата: Свештеник који ће нас венчати.
(*Видевши Ингланџову збуњеност Олинџа брзо додаде*)
Не брините капетане, отац Бонавентура ће ући тек кад се уверите да вам одговарам, а то ће бити за једно три сата.

ИНГЛАНД: Паметна девојка – права жена за једног енглеског капетана. Дакле, после трочасовне провере идемо пред олтар... У реду је Набе, можеш да изађеш и чекај ме са падре Бонавентуром испред цркве “Ностра маџона де Пернамбуко”!

Пирајска завеса љаџа.

Чује се свадбена музика.

КРАЈ

Капетан Едуард ДАЈЧ

КАПЕТАН ТОМАС ЕНСТИС
трећа драма “Пиратске трилогије” у три чина

ЛИЦА:

КАПЕТАН ТОМАС ЕНСТИС (30 год)
СУДИЈА, КАПЕТАН МАНГО ХЕРДМАН (40 год.)
“СУДИЈА”, са врха палме (30 год.)
“ТУЖИЛАЦ”, са врха палме (30 год.)
“ЗАТВОРЕНИК”, са тла (40 год.)

Две најомене:

I, судију Манго Х. и “затвореника” игра исти глумац
II, капетана Томаса Енстиса и “судију” игра исти глумац

Нема лица:

записничар, стражар, послужитељ
“записничар”, “стражар”, “послужитељ”, сви са палме

 ПРВИ ЧИН

ЛИЦА:

КАПЕТАН ЕНСТИС (30 год.)

СУДИЈА, капетан Манго Хердман (40. год)

Нема лица: записничар, послужитељ и сл.

Сцена: енглеска судница с њочейка 18. века

ЕНСТИС: Ваша висости, одувек сам желео да будем трговац. Пролећа 1718. укрцао сам се на шалупу “Бак”, у Провиденсу, са шесторицом другара: Хауел Дејвисом, који је погинуо на Принчевском острву, Денис Торингом, који је убијен при заробљавању португалског брода код обала Бразила, Волтер Кенедијем, који је недавно обешен, и још двојицом, које нећу именовати јер сам чуо да су поштено запослени у овом граду – ви то разумете, ваша висости.

СУДИЈА: Да, господине капетане, наставите!

ЕНСТИС: Средином јуна те године између Хиспаниоле¹⁶ и Јамајке наишли смо на капетана Марстона који је пловио за Њујорк и купили смо од њега сву одећу, храну, пиће и шесторицу људи да ојачамо посаду, али товар нисмо дирали. Током даље пловидбе трговали смо...

СУДИЈА: Трговали, господине капетане, трговали? Ма опљачкали сте људе, за име Божије!

ЕНСТИС: О не, ваша висости, пљачке се гнушам! То је била трговина, трампа, размена, назовите то како вам драго, али пљачка није била. Капетан Марстону смо за његову робу дали две вреће изврсног пиринча, као и свима осталим, и сви они су били веома задовољни том разменом. Уосталом, ево и потписаних трговачких уговора, са потписима, записничарима, оверама...

СУДИЈА: *(Разгледајући папире које му је предао Енстиис)*
Веома лепо, господине капетане, ово су очигледно ваљани уговори. Наставите, молим!

ЕНСТИС: После обављеног посла са капетан Марстоном, трговао сам са још неколицином часних људи: у близини Мартиника са капетан Росом, лађа му се звала “Ервин”, матична лука Корк, Ирска. На том броду је било 600 буради усолене говедине коју смо добили веома повољно...

---

¹⁶ Хиспаниола = некадашњи назив за острво на коме су данас две државе: Хаити и Доминиканска република.

- СУДИЈА: За две вреће пиринча, претпостављам?
- ЕНСТИС: Баш тако, ваша висости, две вреће пиринча за ту бурад говедине која им је досадила...
- СУДИЈА: И ништа значајније се притом није десило?
- ЕНСТИС: Ох, да, замало да заборавим, ваша висости, десила се типична бродска несрећа која је уредно уписана у дневник: “Једна пијана путница пала са палубе у море а један пијани путник са горње на доњу палубу. Путница се утопила а путник жестоко угрувао”. Уосталом, ваша висости, тај путник је био само један пијани Ирац.
- СУДИЈА: Тај “пијани Ирац”, господине капетане, је био пуковник горштакче бригаде г. Макферсон, који је претучен пошто је покушао да спасе част “пијане Иркиње”, госпође Макферсон! Двадесет вас се редом наметало тој несрећници док јој напослетку нисте сломили кичму и бацили је у море! Нечувено злодело, господине капетане, нечувено!
- ЕНСТИС: Ваша висости, ви сте погрешно обавештени – то није било злодело већ несрећан случај, а такви су чести при пловидби на узбурканом мору, посебно кад мозак плови у руму. Да, ваша висости, рум је најчешћи кривац, уз урагане и харикене, свих поморских несрећа, рум и коцка. Коцку сам успео да спречим, али рум никако. Уосталом погледајте тачку 3. бродских правила: “Ако било ко украде нешто од дружине, или се коцка за вредност од златника или већу, биће остављен на пустом острву или стрељан”. Погледајте, ваша висости, сви су потписали ту обавезу! Коцку сам успео да сузбијем, али рум никако. Ето, и та несрећа је последица рума, проклетог рума, да простите, ваша висости.
- СУДИЈА: Један центлмен, господине капетане, кад се напије може да се унереди или потуче али не и да једну даму силује, сломи јој кичму и баци у море. То центлмени не раде, ма колико рума попили, господине капетане! Наставите!
- ЕНСТИС: После те несреће пристали смо на неко острвце да очистимо лађу пошто је од шкољки и алги доста отежала, што смо обавили без узнемиравања, а потом испловили ка Бермудима. На путу смо наишли на један чврст барк¹⁷ “Јутарњу звезду”, који је из каролине пловиио за Гвинеју, пардон, из Гвинеје за Каролину...

---

17 Барк = лађа са три јарбла са попречним једрима

- СУДИЈА: И купили сте га за две вреће пиринча, претпостављам?
- ЕНСТИС: Нисмо, ваша висости, за две вреће пиринча купили “Јутарњу звезду” већ смо је трампили за нашу бригантину¹⁸ “Добра срећа”. Живахна је као млада ждребица та бригантина, и мада ми је веома прирасла за срце, проценили смо да нам је за трговину повољнији барк. Наставак пловидбе донео нам је нове трговачке успехе: са лађом “Црни бик”, која је са Барбадоса пловила за Њујорк, купили смо конопце и 32 топа која смо поставили на “Јутарњу звезду”. Ви, ваша висости, најбоље знате колико неваљалаца плови морима.
- СУДИЈА: Да, господине капетане, то извесно знам. Дакле, Барбадошанима сте дали две вреће пиринча за оне силне конопце, паламаре и топове?
- ЕНСТИС: Управо, тако, ваша милости, две вреће изврсног пиринча за нешто канапа и топчића. Да наставим, за капетана “Јутарње звезде” одредио сам Џон Фена и дао му стотину људи, а ја сам задржао бригантину, пошто је, као што знате, прирасла срцу...
- СУДИЈА: Та рекосте малочас да сте бригантину “Добра срећа” трампили за барк “Јутарња звезда”? Овако произилази да сте обе лађе задржали за себе?
- ЕНСТИС: Нисам желео да вас оптерећујем детаљима, ваша висости. После прве трампе, барк за бригантину, извршили смо одмах и другу, бригантину за један чврст чамац са једром, шкуну, такорећи, и придс...
- СУДИЈА: Две вреће пиринча, претпостављам?
- ЕНСТИС: Баш тако, ваша висости, две вреће пиринча приде – ко таквој трампи одолети може! Дакле, сада смо имали две чврсте лађе и био је прави час да се ставимо на расположење његовом величанству краљу Џорџу, иако закон о помиловању још није донет, и саставили смо молбу коју је потписала цела посада, као што видите, ваша милости!
- СУДИЈА: (*Мршћи се, разгледа*)
Потписани сте “вртешком”¹⁹, паметно! Будите љубазни, господине капетане, и прочитајте текст молбе!

18 Бригантина = лађа са два јарбола; на прамачном су попречна а на крменом једно шошно једро

19 “Вртешка” = сва имена су написана у круг да се нико не би истицао (у овом случају да неко буде истакнутији од осталих те да га власти не би издвојиле као главног лупежа међу њима). Код нас су се “вртешком” потписали оснивачи матице српске из првог разлога (а не оног, другог, у заградама).

- ЕНСТИС: *(Свечаним гласом)*
Његовом веома светом величанству Џорџу, милошћу божјом краљем Велике Британије, Француске и Ирске, бранитељу вере итд. итд...
Понизна молба дружине која се сада налази на барку “Јутарња звезда” и бригантине “Добра срећа” и која се описује срамним именом пирати...
- СУДИЈА: Па ви до малочас тврдисте да сте трговци, а сада сте лепо признали да сте пирати и то лично његовом величанству?
- ЕНСТИС: Ваша висости, не може његово величанство да нас помиљује као трговце, а пошто је нама до помиловања веома стало, именовали смо се као пирати.
- СУДИЈА: Добро, наставите молим!
- ЕНСТИС: *(Поново свечаним гласом)*
Скрушено тврдимо да смо ми, одани поданици вашег величанства, у разним временским раздобљима заробљени од капетана Бартоломеја Робертса, који је тада био заповедник поменутих бродова и дружине, заједно са још једним бродом, у којем смо га оставили и да су нас он и његови зли саучесници натерали да се припојимо тој дружини као пирати, супротно нашим жељама и склоностима. Пошто се ми, ваши одани поданици, у потпуности гнушамо таквог нечасног начина живота и дубоко га презиремо, једногласно смо се сложили, без знања горепоменутог Робертса или његових саучесника, да дана 18. априла 1721. или близу тог датума, одемо, те смо и одбегли са поменутом барком “Јутарња звезда” и бригантином “Добра срећа” са једином намером и надом да добијемо милостиво помиловање од Вашег Величанства, да бисмо се ми, одани поданици Вашег Величанства, могли вратити у своју родну земљу и служити свом народу, свако на начин који уме, без страха од тужби оштећених, чија је имовина била погођена делима горенаведеног Робертса и његових саучесника за време нашег принудног боравка са њима. Најскрушеније молимо за краљевски пристанак Вашег величанства на ову нашу понизну молбу.
Ваши молиоци ће увек имати Бога на уснама.

Рекавиши тоо кайеџан Енсис се џрекрџи и обори главу.

- СУДИЈА: Лепо срочено, господине капетане, наставите!

- ЕНСТИС: Писмо смо послали преко једног брода који је из Порт Ројала²⁰ пловио за Лондон, а онда смо се повукли на једно острвце југозападно од Кубе, имена му не знам, где смо чистили лађу и јели корњаче са пиринчем, пошто смо овога, као што знате, имали у изобиљу.
- СУДИЈА: Знано нам је већ да сте ви највећи трговци пиринчем у Западној Индији али мене, међутим, сада занимају корњаче и начин припреме: да ли сте их кували или пекли? Са оклопом или без?
- ЕНСТИС: *(Расјоложено)*
У Карибима, ваша висости, живе три или четири врсте ових створења од којих највеће теже по 200 ил' више фунти. Ове са нашег острвца припадале су некој ситнијој сорти – десетак фунти свака. Месо им је било веома укусно и меко; неки делови су имали укус пилетине, неки срнетине ил' овчетине, те тако та наизглед једнолична храна пружа разноврсност укуса. Лове се када изађу на пешчану обалу да полажу јаја, дакле, ноћу од маја до јула, само их окренете на леђа и извучете изнад нивоа плиме...
- СУДИЈА: *(Љућинио)*
Запитао сам, господине капетане, како их припремате за гозбу, а не како их ловите, та нећу ваљда да босоног, са судијском периком и тогом трчкарам по песку обртајући корњаче. Дакле, како их спреамате?
- ЕНСТИС: Једноставно, ваша висости, оштрим ножевима раздвојимо оклоп на две половине и месо састружемо из оклопа, исечемо на комаде и кувамо док не добијемо густу корњачину чорбу са куваном корњачетином, Чорба нам је, уз печене крабе, предјело, а корњачетину једемо уз пиринач (скуван и процеђен). Не солимо је јер макар соли у корњачама и крабама има. Све то залијемо портом ил' мадером²¹, ако смо имали срећу да претходно наиђемо на неки португалски брод, ил' у најгорем случају грогом²².

20 Порт Ројал, главни град Јамајке, који је уништен земљотресом те се је сада њен главни град Кингстон,

21 Порто и мадера = црна, слатка португалска вина из виногорја око португалског града Порто и са острва Мадеире (у Атлантику). Заменила су некад раширену малвазију, златно, слатко вино пореклом из Пелопонеза, винограда око града Монемвасион на источној обали тог полуострва.

22 Грог = пиће које се састоји од 1/4 рума и 3/4 воде. Служило се до пре десетак година у британској морнарици док није замењено пивом у лименкама.

Тежак је пиратски живот а страх од вешала се најбоље ублажава храном.

СУДИЈА: *(Одушевљено)*
Причајте, причајте још!

ЕНСТИС: Оно прво што ме је код тих корњача привукло је њихов леп природом обликован оклоп предивних шара. Присетио сам се одмах Хомерове химне о Хермесу, богу трговаца и пирата, како је лепо објаснио корњачи горској какве је све опасности вребају у шуми и да јој је најбезбедније да је однесе у кућу. А тада јој је оштрим ножем извадио месо из оклопа, од кога је направио китару, затегавши струне, да би тај инструмент поклонио Аполону, те се од тада Хермесова китара некада погрешно назива Аполоновом лиром, пошто ова прва има резонатор од корњаче горске док га ова друга нема...

СУДИЈА: То о Хермесовој пљачки Аполонових говеда ми је у потпуности познато. Он (Хермес) је китаром окупио Фебову говечад. Говорите о ономе што вас питам а немојте ми држати предавање из античке књижевности. Дакле, шта бива после, мислим после гозбе?

ЕНСТИС: После гозбе се играмо суднице – судимо једни другима због пиратства: једнога дана сте судија, следећег оптужени пират, наредног адвокат, и то тако у круг док се не очисти корито лађе и она напуни водом за пиће и хладетином од корњачевине. Да вам прикажем то, ваша висости?

СУДИЈА: Имате моје допуштење, господине капетане!

Енстис нагло подиже руке и поче их лагано сивушати, како их је сивушати сцена је све више попула у мрак. Тотални мрак.

Мрачна пауза.

Нагло се јале сва светла. Сцена прекривена “Цоли роџер”²³ завесом – циновском црном свиленом засијавом на којој се истиче бела фигура скелета, као ознака смрти, и бела фигура човека са лампичом (црвеним, дакако) мачем у десници, знак покошења смрти. Засија неко време јаласа, вијори и најокон се диже.

23 “Цоли роџер” = назив за црну, свилену, пиратску заставу са сликом скелета или макар лобање са укрштеним костима. сваки је пират имао своју заставу, са посебним обележјима. Довољно је било само истицање те заставе и да се противнички брод преда без борбе.

 ДРУГИ ЧИН

Сцена: Пешчана обала пиратског острвца, џалме банана, кокоса и сл. "Судија" седи на врху дрвета са пребаченим џрљавим џокровом преко рамена, што је замена за судијски џлашић, или је ођрнућ великом шареном, џлисираном сукњом мулајкиња са Кариба. На џлави му је џророђи шешир набијен скоро до носа на коме су дебеле наочаре од корњачевине (оклоја, дабоме, а не меса). Осџали званичници су исџод њеђа, сџојећи или седећи на шџикама забијених у сџабло џалме, а они џод сџаблом, наоружани коџлима, џриводе злочинце кођи се сџраино мрџије. Говори су лаконски а џроцедура сажеџа.

ТУЖИЛАЦ: *(У рџијама, са врха своје џалме)*
 Ако ваше благородство изволи, као и ви господо из пороте, ево овде једног момка кођи је бедни пас, бедни, бедни пас. Понизно се надам да ће ваше господство допустити да га одмах обесе негде где се неће видети како се клати... Починио је злочин пиратства на отвореном мору и доказаћемо, ако изволи веше благородство, да је овај момак, овај бедни, бедни пас пред вама, избегао хиљаду олуја (али не и краљевској правди), чак је безбедно стигао на обалу када је брод потонуо, што је поуздан знак да се није родио да би се утопио (већ да би био обешен²⁴). Ипак, пошто се није плашио вешала, наставио је да пљачка и напаствује људе, жене и децу, отимајући бродове, барке и чамце, као да је сам Ђаво био у њему. Али то није све, ваше благородство, он је починио и гора злодела од свих ових, јер ћемо доказати да је пио слабо пиво, а вашем благородству је познато да никада није било трезвењака кођи није био био лупеж!
(Узвици: "Тако је, џако је, на вешала са џрезвењацима!")
(Тужилац џријумфално уђуџа џар часака џе насџави)
 Ваше благородство, знам да је требало да говорим речитије, али ваше благородство зна да нам је понестало рума, а како човек може речито говорити о закону ако није мало попио? ...Ипак, надам се да ће ваше благородство наредити да се момак обеси.

Узвици: Да се обеси, да се обеси! на вешала са њим!

СУДИЈА: Мир у судници или ћу све да вас обесим или још боље, да вам укинем порцију рума!

---

²⁴ Протестантска предестинација.

Неми мук! Чују се само цврчци и њајајаји.

СУДИЈА: Саслушајте ме господине... Ви бедно, олињало псето; шта има да кажете, зашто не бисте одмах, овога часа, били одмах окачени и остављени да се на сунцу сушите као харинга ил' бакалар?... јесте ли криви или не? Гукните нешто, момче; да вас обесимо и да поделим потом рум.

Узвизи: Хоћемо рум, обесиће дришца! Хоћемо рум!

СУДИЈА: Мир, бре, или ћу вам забранити рум до Божића!

Поново, већ описани, неми мук! Сада се ни њајајаји не чују!

СУДИЈА: Хајде момче, гукни нешто ил' да те одма' бесим!

ЗАТВОРЕНИК: Нисам крив, ако ваше благородство дозволи.

СУДИЈА: *(Веома бесан, урла)*

Нисте криви... ви, ви бедно, олињало псето, нисте криви! Кажите то опет, господине и даћу да вас обесе без икаквог суђења.

ЗАТВОРЕНИК: *(Веома смирено)*

Ако ваше благородство дозволи, од мене поштенијег сиромаша који је корачао између прамца и крме брода нема и нити је икада било, умем да радим, чистим и управљам бродом, да спојим два краја конопца боље од било кога ко је икада лутао сланим стазама морским. Али заробио ме је неки Џон Бредли (име онога што глуми судију), озлоглашени пират и пропалица најгоре врсте од оних који још увек нису обешени и он ме је натерао да будем пират, ако ваше благородство дозволи.

СУДИЈА: *(Учтиво)*

Одговорите ми, господине, како желите да вам се суди?

ЗАТВОРЕНИК: Пре Богом, Краљем и Отацбином.

СУДИЈА: Врага ћете тако... па, господо поротници, мислим да нам не остаје ништа друго него да изрекнемо пресуду.

ТУЖИЛАЦ: Тако је, ваше благородство; јер ако овом момку дозволимо да говори, могао би бити ослобођен, а то би била увреда за овај суд.

ЗАТВОРЕНИК: Молим вас, господине, надам се да ће ваше благородство узети у обзир...

СУДИЈА: “Узети у обзир!”... како се усуђујете да говорите о узимању у обзир?... Господине, мој господине, ја целог свог живота ништа нисам “узимао у обзир”... учинићу узимање у обзир кривичним делом.

- ЗАТВОРЕНИК: Али надам се да ће ваше благородство послушати разум.
- СУДИЈА: “Послушати разум”... “послушати разум”, чујете ли како овај злотвор брбља?... какве ми везе имамо са разумом? ... да знаш, барабо нитковска, ми не седимо овде да бисмо слушали разум. Седимо јер нас његово величанство плаћа да се држимо закона... Да ли је наша вечера спремна?
- ТУЖИЛАЦ: Јесте, ваше благородство.
- СУДИЈА: Онда слушај ти нитковска барабо на оптуженичкој клупи, слушајте ме, господине, чујте и почујте. Ти, звекане, мораш страдати из најмање три разлога: прво, јер није право да ја седим овде као судија а да нико не буде обешен... друго, мораш бити обешен јер личиш на обешака... и треће, мораш висити, црвеног одн. модрог језика исплаженог до земље, зато што сам гладан, а знајте, господине, обичај ј да кад год судијина вечера буде готова пре краја суђења, оптужени ће, наравно, бити обешен пре но што судија седне за трпезу... То ти је закон. Бедно, олињало псето. Тамничару одведите господина осуђеника господину целату!

Крај суђења.

Пирајска засџава (завеса) ѓада

Чује се звецкање ѓањира и кркљање обешака.

Пауза у којој се, уз ѓорње звуке, чује и ѓирајска–морнаричка музика “ѓинч оф солиѓ”)

ТРЕЋИ ЧИН

Сцена: Унутрашњоси калејанове кајиие. Калејан Енстис иуии дебелу лулу и говори иублици:

ЕНСТИС: Ето, даме и центлмени. Видели сте два суђења: једно како би требало да буде, а друго како јесте. Елем, да наставим. У Енглеској ништа није учињено у нашу корист и морали смо да наставимо са тим одвратним начином живота: напијањем, шалама са мулаткињама, корњачевином са пиринчем.. То се није дало дуго издржати и зато смо почетком августа 1722. припремили бригатину “Добра срећа”, којом сам ја управљао јер ми је била прирасла за срце, и барк “Јутарња звезда” који су убрзо трапаве будалетине насукале на спруд код Гранд Кајмана. Све бисмо их покупили да се нису појавила два ратна брода његовог величанства, “Хектор” и “Адвенчерер”. Онај први је покупио четрдесетак несрећника који нису стигли да се укрцају на “Добру срећу”, док се “Адвенчерер” ступио на мене. Једва смо му умакли и отпловили до обала Хондураса да очистимо лађу, али нас је ту препао “Винчелси” његовог величанства, јурио нас неко време док није одустао. Мојим другарима је, међутим, досадило стално да беже, те су ме убили док сам спавао у љуљашци, и то с’ леђа.

ЕНСТИС: *(Креће се и иоказује забодену сабљу, одбија иар димова из луле и закључује)*

Шта да вам кажем даме и центлмени, пиратерија, изгледа, није најсигурније занимање. Будите судија ил’ политичари. Довиђења – видимо се у паклу!

Пирајска завеса иада

КРАЈ